

EUROPA-KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 20.9.2011
KOM(2011) 568 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

**Meddelelse om EU-politikker og frivilligt arbejde: Anerkendelse og fremme af frivillige
aktiviteter på tværs af grænserne i EU**

DA

DA

1. INDLEDNING

Frivilligt arbejde bidrager til at skabe menneskelig og social kapital. Det har betydning for integration og beskæftigelse og er en nøglefaktor for forbedring af den sociale samhørighed. Frivilligt arbejde omsætter først og fremmest grundlæggende værdier som retfærdighed, solidaritet, inklusion og medborgerskab, som EU bygger på. Frivillige bidrager til at forme det europæiske samfund, og frivillige, der arbejder uden for deres hjemlande bidrager aktivt til opbygningen af borgernes Europa¹. Frivillige aktiviteter er således implicit forbundet med mange af EU's politikområder såsom livslang læring, udvikling af landdistrikter og idræt – hvor de tilføjer en værdifuld dimension til EU's programmer.

2011 blev blandt derfor udpeget som det europæiske år for frivilligt arbejde til fremme af aktivt medborgerskab². Det europæiske år giver Europa-Kommissionen mulighed for at få et overblik over, hvor udbredt frivilligt arbejde er i Den Europæiske Union og over dets bidrag til samfundet. Det giver også Kommissionen mulighed for at finde ud af, hvad Den Europæiske Union og medlemsstaterne kan gøre for at lette og fremme frivilligt arbejde, navnlig i grænseoverskridende situationer.

Efter denne meddelelse og inden udgangen af 2012 fremlægger Kommissionen en rapport om resultaterne af det europæiske år for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget.

1.1. Definition og den aktuelle situation

Når det gælder frivilligt arbejde, har hvert land forskellige begreber, definitioner og traditioner. Frivilligt arbejde er defineret som enhver form for frivillige aktiviteter, både formelle og uformelle. Frivillige udfører arbejdet af egen fri vilje, efter eget valg og egne bevæggrunde og søger ikke økonomisk gevinst. Frivilligt arbejde handler om solidaritet og om, hvordan enkeltpersoner og foreninger kan identificere og varetage menneskelige, sociale eller miljømæssige behov og spørgsmål. Frivilligt arbejde foregår ofte til støtte for en almennyttig organisation eller lokalt baserede initiativer³.

I en undersøgelse, som Kommissionen iværksatte, blev det anslået, at omkring 100 mio. europæere deltog i frivillige aktiviteter i 2010. Dette er et overordnet tal, og befolkningens deltagelse i frivilligt arbejde varierer meget i hele EU⁴.

I mange af EU's medlemsstater er voksne i alderen mellem 30 og 50 år de mest aktive i frivilligt arbejde, selv om antallet af yngre og ældre frivillige er stigende i hele EU.

Frivilligt arbejde finder sted i mange sektorer. Det største område for frivilligt arbejde er idræt, efterfulgt af sociale ydelser, velfærd og sundhed. Andre sektorer omfatter retsvæsen, kultur, uddannelse, ungdom, miljø og klimaindsats, forbrugerbeskyttelse, humanitær bistand, udviklingspolitik og lige muligheder.

¹ Rapport om unionsborgerskab 2010 - Afskaffelse af hindringerne for unionsborgernes rettigheder, KOM(2010) 603 af 27. oktober 2010.

² Rådets beslutning nr. 37/2010/EF om det europæiske år for frivilligt arbejde til fremme af aktivt medborgerskab (2011) af 27. november 2009, EUT L 17 af 22.1.2010, s. 43-49.

³ Ibid.

⁴ "Frivilligt arbejde i Den Europæiske Union" (GHK 2010).

Frivilligt arbejde har også stor betydning ud over de nationale grænser. Frivilligt arbejde på tværs af grænserne har et stort potentiale for uddannelse, beskæftigelse og medborgerskab. Det kan også forbedre den gensidige forståelse og bidrage til udviklingen af en stærkere europæisk identitet.

1.2. Udfordringer for frivilligt arbejde

På grundlag af en undersøgelse af otte industrialiserede lande, som er gennemført af Johns Hopkins University⁵, og de hidtidige erfaringer fra det europæiske år 2011 er der på nuværende tidspunkt udpeget følgende potentielle hindringer for frivilligt arbejde, specielt på tværs af grænserne:

- **Ingen klare retlige rammer:** Næsten hver femte medlemsstat har ikke klare retlige rammer og klare regler for frivillige og frivilligt arbejde.
- **Ingen nationale strategier for at fremme frivillige aktiviteter:** Der skal udarbejdes nationale strategier for frivilligt arbejde, som skal dække følgende aspekter, nemlig uddannelse, ferieydelse, socialsikring, ret til arbejdsløshedsunderstøttelse til grænseoverskridende frivilligt arbejde, indkvartering og godtgørelse af småudgifter.
- **Finansielle begrænsninger:** Frivilligt arbejde er ikke uden omkostninger, selv om det ydes vederlagsfrit. Frivillige organisationer mangler ofte bæredygtig finansiering, og konkurrencen om midlerne er knivskarp.
- **Misforhold mellem udbud og efterspørgsel:** Den stigende tendens til at professionalisere frivilligt arbejde fører til et vist misforhold mellem de frivillige organisationers behov og kommende frivilliges ønsker. Frivillige kan deltage i kortvarige projekter, men organisationerne har brug for folk, der kan indgå i længerevarende projekter.
- **Manglende anerkendelse:** Der gives ikke altid tilstrækkelig anerkendelse eller merit for færdigheder, der er opnået gennem frivilligt arbejde.
- **Skattemæssige hindringer:** Den skattemæssige behandling af frivilliges indtægter/ydelser og godtgørelse af deres udgifter under frivilligt arbejde varierer medlemsstaterne imellem. Frivillige, der indgår i aktiviteter på tværs af grænserne, kan derfor støde på skattemæssige hindringer.
- **Utilstrækkelige data:** Mere sammenlignelige data om frivilligt arbejde i medlemsstaterne kan bidrage til at identificere bedste praksis og forbedre den politiske beslutningsproces.

Medlemsstaterne gjorde fremskridt på disse områder i 2006, hvor de forpligtede sig til at samarbejde om at fjerne de hindringer, der direkte eller indirekte indskrænker EU-borgernes mobilitet med henblik på læring eller faglig udvikling, herunder frivilligt arbejde⁶. Men der er

⁵ "Frivilligt arbejde i Den Europæiske Union" (GHK 2010).

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets henstilling af 18. december 2006 om tværnational mobilitet i Det Europæiske Fællesskab i uddannelsesøjemed: Europæisk Charter for mobilitet (2006/961/EF).

lang vej endnu. Der skal især sættes ind på at skabe rammer for frivilligt arbejde med lige muligheder for alle, hvad angår adgang og deltagelse.

1.3. Merværdien ved frivilligt arbejde

Frivilligt arbejde bidrager til vækststrategien Europa 2020⁷, navnlig til EU's mål for en beskæftigelsesfrekvens på 75 % i 2020, idet borgerne gennem frivilligt arbejde kan tilegne sig nye færdigheder og tilpasse sig ændringerne på arbejdsmarkedet. Ovennævnte undersøgelse fra Johns Hopkins University viste, at den frivillige sektor kan bidrage med op til 5 % af bruttonationalproduktet⁸. Dette kan være afgørende i økonomisk trængte tider med stramme budgetter. Gennem frivilligt arbejde skabes der også større solidaritet, idet man lærer at tilpasse sig de teknologiske ændringer, globaliseringen og den aldrende befolkning.

Frivilligt arbejde bidrager direkte til de centrale mål i EU's politikker som f.eks. social integration, beskæftigelse, uddannelse, kompetenceudvikling og medborgerskab. Dens positive virkninger bekræftes af nye indikatorer, der måler social samhørighed og lykke, integration, aktiv deltagelse og velfærd blandt frivillige⁹. Dette gælder også for frivilligt arbejde på videnintensive områder som f.eks. uddannelse og forskning, herunder i internationalt samarbejde.

Den Europæiske Unions engagement i spørgsmål vedrørende frivilligt arbejde udmønter sig i håndgribelige fordele. De mest påfaldende fordele ses i forbindelse med fremme af grænseoverskridende frivilligt arbejde og frivilliges mobilitet i Den Europæiske Union. Mere generelt kan Den Europæiske Union blive en drivkraft bag udformningen af nye politikker for frivilligt arbejde i de kommende år, hvilket i overensstemmelse med nærhedsprincippet vil finde sted på nationalt plan under hensyntagen til nationale prioriteter og de overordnede strategiske mål for det kommende årti.

Følgende kapitel beskriver, hvordan Kommissionen i øjeblikket støtter frivilligt arbejde, og hvordan den agter at løse fremtidige spørgsmål.

2. EUROPÆISKE POLITIKKER OG FRIVILLIGT ARBEJDE

2.1. Muligheder for EU-støtte til frivilligt arbejde

De europæiske institutioner har for længe siden erkendt de frivillige organisationers betydning, idet de giver borgerne mulighed for at bidrage til deres lokalsamfund og for at deltage i en bredere europæisk kontekst. EU tilbyder i øjeblikket finansieringsmuligheder for frivillige og frivilligt arbejde inden for følgende programmer:

Inden for programmet "Aktive unge"¹⁰ giver den europæiske volontørtjeneste (EVS) unge mellem 18 og 30 år mulighed for at udføre volontørarbejde i op til 12 måneder uden for deres

⁷ Meddelelse fra Kommissionen. Europa 2020: En strategi for intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst, KOM(2010) 2020 endelig af 3. marts 2010.

⁸ "Measuring Civil Society and Volunteering" (Johns Hopkins University 2007).

⁹ Jf. S. Hossenfelder: On the problem of measuring happiness (3. februar 2011). Findes på SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754423>, som også henviser til forskning i den internationale kommission til måling af økonomiske resultater og sociale fremskridt, der er oprettet af den franske præsident i 2008, og den seneste strategi for British Office for National Statistics at måle befolkningens trivsel.

¹⁰ Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 1719/2006/EF af 15. november 2006 (EUT L 327 af 24.11.2006, s. 30-44).

hjemland. Dette er til gavn for lokalsamfundene og giver desuden EVS-volontørerne mulighed for at erhverve nye kvalifikationer, lære sprog og lære andre kulturer at kende.

Med den europæiske volontørtjeneste fik Costica, en rumænsk synshandicappet på 27 år, mulighed for at tilbringe fire en halv måned som volontør på IRHOV-skole for synshandicappede børn i Liège, Belgien. Costica gennemførte workshoper om computer, idræt og kultur for børn og var i stand til at udvikle sine personlige, sociale og faglige færdigheder gennem dette ophold. Samtidig ydede Costica en betydelig støtte til værtssamfundet ved at være rollemodel for synshandicappede børn og være en kilde til inspiration for deres forældre og skolens medarbejdere. I denne henseende kan unge europæere gennem volontørarbejde med EVS være aktive i samfundet og være solidariske og samtidig styrke deres beskæftigelsesegnethed.

EU's program Europa for Borgerne¹¹ yder støtte til en lang række aktiviteter og organisationer, der fremmer aktivt medborgerskab, f.eks. gennem venskabsbyprojekter. Med dette program lægges der særlig vægt på at fremme frivilligt arbejde, som er et af programmets prioriterede emner for 2011.

"Chartret for europæiske landdistrikter" (Cerc), der finansieres af programmet "Europa for borgerne", er et samarbejde mellem 27 små landdistrikter, et fra hvert EU-land. Cerc's aktiviteter tager sigte på at skabe muligheder for at "møde hinanden ved køkkenbordet" og give de europæiske borgere mulighed for mellemfolkelige møder på tværs af grænserne og for at samarbejde på områder som f.eks. deltagelse i det lokale demokrati, de unges rolle i det lokale demokrati og ældre borgeres velfærd. Gennemførelsen af aktiviteterne forudsætter i høj grad, at de frivillige hjælper med at tilrettelægge aktiviteterne og finde indkvarteringsmuligheder til indbudte gæster i værtslandet.

Programmet for livslang læring¹² omfatter Grundtvigprogrammet, som fremmer EU-borgernes deltagelse i frivillige projekter i andre europæiske lande end deres egne, således at de får mulighed for at lære af hinanden og udveksle deres viden og erfaring på tværs af grænserne.

Manchester-museum og kunstmuseet i Budapest har sammen udviklet et Grundtvigprojekt for ældre frivillige, der tager sigte på social integration af personer på 50 år og derover. Kernen i projektet var et udvekslingsprogram, hvor seks frivillige fra begge museer deltog i udvekslingsbesøg på de to museer og fik mulighed for at udføre frivilligt arbejde i et andet land. Projektet skabte en platform til udveksling af bedste praksis mellem museer, der arbejder med frivillige i forskellige europæiske lande.

Ud over de programmer, som tager sigte på frivillige og frivillige aktiviteter, råder EU over en lang række støtteprogrammer, som er tilgængelige for frivillige inden for uddeling af fødevarer, social udstødelse og diskrimination, ligestilling, forebyggelse af narkotikamisbrug hjælp til ofre for forbrydelser¹³, folkesundhed, forbrugerbeskyttelse og miljø og klimaindsats.

¹¹ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1904/2006/EF af 12. december 2006 (EUT L 378 af 27.12.2006, s. 32-40).

¹² Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse nr. 1720/2006/EF af 15. november 2006 (EUT L 327 af 24.11.2006, s. 45).

¹³ Over 20 000 frivillige arbejder for organisationer til fordel for ofre for forbrydelser i Europa (Styrkelse af ofrenes rettigheder i EU - KOM(2011) 274 af 18.5.2011, s. 5).

Kommissionen har forpligtet sig til at øge bevidstheden blandt EU's borgere og aktører om forskellige støtteprogrammer, der kan anvendes af frivillige til frivillige aktiviteter. Dette vil sikre, at finansieringsmulighederne for frivilligt arbejde udnyttes fuldt ud.

2.2. Den samfundsmæssige dimension af frivilligt arbejde

2.2.1. Frivilligt arbejde som udtryk for EU-medborgerskab

Frivilligt arbejde er tæt knyttet til Kommissionens generelle politiske mål om at styrke unionsborgerskabet og sætte borgerne i centrum af EU's politik¹⁴. Frivilligt arbejde kan være et supplement til borgernes rettigheder og fremme deres aktive deltagelse i samfundet. Dette er navnlig tilfældet for frivilligt arbejde på tværs af grænserne, som giver mulighed for tværkulturel læring og udvikling af en europæisk identitet.

Desuden indgår frivilligt arbejde som et element i den sociale innovation, der kan inddrage borgernes kreativitet i bestræbelserne på at udvikle nye løsninger og opnå en bedre udnyttelse af knappe ressourcer¹⁵.

Kommissionen vil fortsat støtte frivilligt arbejde gennem sine finansieringsprogrammer og samhørighedsprogrammer på forskellige politikområder.

Kommissionen vil følge op på initiativer, som fremmer frivilligt arbejde på tværs af grænserne i forbindelse med det europæiske år for borgerne i 2013.

2.2.2. Frivillige holder samfundet sammen

Frivilligt arbejde fremmer social samhørighed og social integration. Frivilligt arbejde indebærer, at man deler med og hjælper andre, og fremmer derved solidariteten i samfundet. Frivilligt arbejde gør borgerne mere tolerante over for ugunstigt stillede grupper i samfundet og bidrager til at mindske racisme og fordomme.

Frivilligt arbejde er også blevet anerkendt som en mulighed for at tilbyde nye læringsmuligheder til ældre og handicappede og samtidig give dem mulighed for at være med til at forme vores samfund. Samtidig kan frivillige aktiviteter forbedre forståelsen mellem generationerne, når unge og ældre arbejder sammen og støtter hinanden.

Den enkelte borger kan gennem frivilligt arbejde tilegne sig sociale færdigheder, spille en nyttig rolle og integrere sig i samfundet. På det samfundsmæssige plan kan det bidrage til at give borgerne mere indflydelse og navnlig de dårligst stillede grupper i samfundet.

På samme måde spiller frivilligt arbejde på miljøområdet en væsentlig rolle i arbejdet med at beskytte og forbedre miljøet for nuværende og fremtidige generationer og samtidig øge miljøbevidstheden og sandsynligheden for at gennemføre miljøvenlig praksis¹⁶. Eksempelvis arbejder over 300 000 frivillige i Storbritannien hvert år for British Trust for Conservation

¹⁴ "Politiske retningslinjer for den næste Kommission (2009-2014)" (2009).

¹⁵ "Inddragelse af borgerne, grundlag for ændringer: Social innovation i Den Europæiske Union "(BEPA) 2010. Med det syvende rammeprogram for forskning agter Kommissionen at støtte oprettelsen af en "social platform" for innovative sociale ydelser, som også vil behandle frivilligt arbejdets rolle i servicesektoren.

¹⁶ Frivilligt arbejde og miljø:
http://community.cev.be/download/130/434/Fact_sheet_DG_ENV_environment.pdf

Volunteers (BTCV), og i Slovakiet udgør frivilligt arbejde på miljøområdet 13,3 % af de samlede frivillige aktiviteter¹⁷.

For at øge bevidstheden og løse problemet med affald i vore have organiserer den internationale Surfrider Foundation hvert år "Ocean Initiatives": den største begivenhed for miljøbevidste borgere i Europa, der omfatter 40 000 frivillige, som deltager i mere end 1 000 oprydningsaktiviteter af strande, søer, floder og havbunde i Europa og resten af verden¹⁸.

Kommissionen fremsætter eventuelt forslag, som specifikt tager højde for frivilligt arbejde som led i EU's beskæftigelsesstrategi, i kampen mod fattigdom og social udstødelse og som led i Kommissionens initiativ "Nye kvalifikationer til nye job".

2.2.3. Uddannelse og frivilligt arbejde

Frivillige aktiviteter kan foregå i form af enten strukturerede uddannelsesaktiviteter (såkaldt ikke-formel læring), som den frivillige selv melder sig til, eller ubevidst og ustruktureret læring (såkaldt uformel læring). I begge tilfælde udstedes der normalt ikke certifikater for de frivilliges læringsresultater. Anerkendelse af frivilligt arbejde som en form for uddannelse står derfor øverst på dagsordenen for EU's indsats inden for uddannelse og erhvervsuddannelse. På grundlag af de fælles principper, som Rådet vedtog i 2004¹⁹, offentliggjorde Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, Cedefop, "Europæiske retningslinjer for validering af ikke-formel og uformel læring", som indeholder et redskab til udvikling af certificeringspraksis, som også tager hensyn til den frivillige sektor.

Mobilitet i læringsøjemed giver borgerne mulighed for at udøve deres ret til fri bevægelighed inden for EU. Grænseoverskridende frivilligt arbejde er et eksempel på denne form for læringsmobilitet.

Kommissionen arbejder i øjeblikket på et forslag til Rådets henstilling om validering af ikke-formel og uformel læring, som omfatter frivilligt arbejde.

Rent praktisk vil erhvervserfaring og kompetencer, som er erhvervet gennem frivilligt arbejde fremgå af Europass-dokumenterne²⁰ og vil blive integreret i det kommende "europæiske kvalifikationspas".

2.2.4. Unge og frivilligt arbejde

Frivilligt arbejde kan give de unge mod på at engagere sig aktivt i samfundslivet. Hvis unge mennesker er velinformerede om frivilligt arbejde og får positive oplevelser i forbindelse hermed, vil de sandsynligvis fortsat være aktive frivillige i resten af livet og være til inspiration for andre unge, der gerne vil engagere sig i frivilligt arbejde.

¹⁷ CSVnet – Det nationale koordinerende organ for frivillige støttecentre, 2009. "Forskningskompendium: Frivilligt arbejde i Europa. Organisationer, fremme, deltagelse", s. 17.

¹⁸ Initiatives océanes/Ocean Initiatives press kit 2011: http://www.surfrider.eu/fileadmin/documents/io11/dp/20110228_DP-IO2011_EN.pdf

¹⁹ Konklusioner vedtaget af Rådet og repræsentanterne for medlemsstaternes regeringer, forsamlet i Rådet, om fælles europæiske principper for identifikation og validering af ikke-formel og uformel læring (maj 2004).

²⁰ Europa-Parlamentets og Rådets beslutning nr. 2241/2004/EF om en samlet fællesskabsramme for større gennemsigthed i kvalifikationer og kompetencer (Europass), EUT L 390 af 31.12.2004, s. 6-20.

Kommissionen har valgt frivillige aktiviteter for unge som en af prioriteringerne i den ungdomspolitiske samarbejdsproces, der blev lanceret i 2001, samt den efterfølgende åbne koordinationsmetode på ungdomsområdet. Inden for rammerne af den nye EU-strategi for unge er frivillige aktiviteter blevet anerkendt som et af de vigtigste politiske områder, der berører EU's unge²¹.

Målet med Rådets henstilling om unge frivilliges mobilitet er at fremme et samarbejde mellem arrangører af frivillige aktiviteter i EU's medlemsstater. Med henstillingen tilskyndes civilsamfundets organisationer og de offentlige myndigheder til at udvikle frivillige aktiviteter og til give unge fra andre EU-lande mulighed for at deltage i disse aktiviteter²².

Frivilligt arbejde for unge støtter "Unge på vej"-flagskibsinitiativet²³ under Europa 2020-strategien og sætter unge i centrum for EU's vision om en økonomi baseret på viden, innovation, et højt uddannelsesniveau og høje færdigheder, herunder rummelige arbejdsmarkeder og aktiv deltagelse i samfundet.

I 2012 skal medlemsstaterne aflægge rapport til Kommissionen om gennemførelsen af EU's strategi for unge og henstillingen om unge frivilliges mobilitet i EU. Kommissionen vil på dette grundlag fremsætte forslag til yderligere tiltag.

2.2.5. Idræt og frivilligt arbejde

I artikel 165 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde opfordres EU til at tage hensyn til strukturer baseret på frivillige aktiviteter ved fremme af europæisk idræt.

I 2002 anerkendte medlemsstaterne de betydelige bidrag fra frivillige aktiviteter i idræt og idrættens økonomiske værdi i Århuserklæringen om frivilligt arbejde inden for idræt. Frivilligt arbejde er også et af de vigtigste punkter i Kommissionens hvidbog om idræt fra 2007, som konstaterede, at frivillige aktiviteter i sportssektoren styrker den sociale samhørighed og integration, fremmer lokalt demokrati og medborgerskab og skaber muligheder for ikke-formel uddannelse²⁴. I maj 2011 udpegede Rådet i sin resolution om en EU-arbejdsplan for sport frivilligt arbejde inden for idrætsområdet som et af de prioriterede temaer for samarbejde på EU-plan.

Idrætssektoren er i stand til at mobilisere flere frivillige end nogen anden sektor. I de fleste medlemsstater ville idrætsbevægelsen ikke eksistere uden frivilligt arbejde. Der er dog store forskelle mellem medlemsstaterne imellem, idet nogle har meget få frivillige i idrætssektoren²⁵. Medlemsstater med udbredt frivilligt arbejde inden for idrætssektoren har tendens til at have en udbredt tradition for frivilligt arbejde og passende strukturer, men også de offentlige myndigheders støtte²⁶.

²¹ En EU-strategi for unge – Investering og mobilisering - En fornyet åben koordinationsmetode tilpasset udfordringer og muligheder på ungdomsområdet, KOM(2009) 200 endelig af 27.4.2009.

²² Rådets henstilling om unge frivilliges mobilitet i Den Europæiske Union (EUT C 319 af 13.12.2008, s. 3).

²³ Unge på vej – et initiativ om udnyttelse af unges muligheder for at fremme en intelligent, bæredygtig og inklusiv vækst i Den Europæiske Union (KOM(2010) 477 endelig af 15.9.2010).

²⁴ Hvidbog om idræt (KOM(2007) 391 endelig af 11.7.2007).

²⁵ "Frivilligt arbejde i Den Europæiske Union" (GHK 2010), s. 216.

²⁶ "Frivilligt arbejde i Den Europæiske Union" (GHK 2010), s. 214-215, som også henviser til idrætsorganisationernes indtægter.

Som led i den forberedende foranstaltning på idrætsområdet yder Kommissionen støtte til fire pilotprojekter vedrørende frivilligt arbejde og idræt.

2.2.6. Frivilligt arbejde for arbejdstagere som et udtryk for virksomhedernes sociale ansvar

Som et udtryk for virksomhedernes sociale ansvar kan både den private og den offentlige sektor spille en vigtig rolle i forbindelse med fremme af frivilligt arbejde. Når virksomhederne investerer i frivilligt arbejde for arbejdstagere, er det ikke kun til "gavn" for lokalsamfundet, men forbedrer også deres omdømme og image, skaber bedre sammenhold på arbejdspladsen, bedre trivsel og øget produktiviteten, samtidig med at ansatte eller embedsmænd kan udvikle nye færdigheder.

I 2011 iværksatte Kommissionen en række initiativer, der tager sigte på at fremme frivilligt arbejde blandt personalet. Disse initiativer omfatter intranet-websteder for medarbejderne med oplysninger om muligheder for frivilligt arbejde, god praksis og praktiske retningslinjer for ansatte, der ønsker at engagere sig i frivillige aktiviteter²⁷.

2.2.7. EU's forbindelser med tredjelande og frivilligt arbejde

2.2.7.1. Fremme mobiliteten for tredjelandsfrivillige i EU

De gensidige fordele ved frivilligt arbejde i forbindelse med indvandring af tredjelandsfrivillige til EU bør også anerkendes. I denne forbindelse skaber Rådets direktiv 2004/114/EF²⁸ en referenceramme for fælles minimumsregler for indrejse- og opholdsret for frivillige fra tredjelande, som ikke afhænger af situationen på arbejdsmarkedet i værtslandet. Medlemsstaterne er ikke forpligtet til at gennemføre disse bestemmelser.

I 2011 offentliggør Kommissionen en rapport om anvendelsen af Rådets direktiv 2004/114/EF og kan, hvis det er relevant, overveje at foreslå ændringer.

2.2.7.2. Humanitær bistand og frivilligt arbejde

Europæerne mener, at frivillige især spiller en vigtig rolle inden for socialt og humanitært hjælpearbejde, og Kommissionen har forpligtet sig til at tage de europæiske borgeres holdninger alvorligt. På grundlag af artikel 214 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde agter Kommissionen at oprette et frivilligt europæisk korps for humanitær bistand, som vil danne rammen om europæiske frivillige fælles bidrag til Unionens humanitære bistandsaktiviteter²⁹.

²⁷ Se <http://myintracomm.ec.europa.eu/serv/en/Volunteering/> Det skal desuden nævnes, at Kommissionens tjenestegrene tilrettelægger og forvalter velgørenhedsinitiativer såsom Schuman Trophy, "shoebox for de hjemløse" -kampagne, cancerstøttegruppe, EU's delegation i ATD Quart Monde eller den nyligt oprettede forening GIVE EUR-HOPE.

²⁸ Rådets direktiv 2004/114/EF af 13 december 2004 om betingelserne for tredjelandsstatsborgeres indrejse og ophold med henblik på studier, elevudveksling, ulønnet erhvervsuddannelse eller volontørtjeneste, (EUT C 375 af 23.12.2004, s. 12).

²⁹ Hvordan EU-borgernes solidaritet kan komme til udtryk gennem frivilligt arbejde: De første overvejelser om et frivilligt europæisk korps for humanitær bistand, (KOM(2010) 683 endelig af 23.11.2010).

Med dette nye organ kan frivillige fra forskellige medlemsstater få mulighed for at samarbejde om et fælles projekt om EU's humanitære bistand som et håndgribeligt udtryk for deres solidaritet med folk i nød. Det forventes også at skabe nye muligheder for deltagelse af europæiske borgere, især blandt de unge. Anvendelsen af europæiske frivillige sigter ligeledes mod at styrke kapacitet på lokalplan, et område, hvor frivillige virkelig kan gøre en forskel. De frivilliges indsats i katastrofeberedskab og genopretningsaktiviteter vil navnlig bidrage til at lægge grunden til bæredygtige udviklingsprocesser knyttet til EU's indsats før og efter kriser inden for humanitær bistand.

I 2011 vil Kommissionen støtte pilotprojekter, som er rettet mod udvælgelse, uddannelse og udsendelse af de første frivillige i det frivillige europæiske korps for humanitær bistand. Ud fra resultaterne af pilotfasen og resultaterne af vurderinger og høringer og konsekvensanalysen, som bygger på de nationale og internationale organisationers årelange erfaringer, vil Kommissionen vedtage et forslag til en forordning om oprettelse af det frivillige europæiske korps for humanitær bistand i 2012.

2.2.7.3. Udviklingspolitikker og frivilligt arbejde

Frivillige kan spille en vigtig rolle i udviklingssamarbejdet enten som individuelle frivillige eller som led i aktiviteter, der gennemføres af civilsamfundets organisationer. Generelt gør frivilligt arbejde disse organisationers bestræbelser mere målrettede og bekræfter deres almennyttige karakter.

Kommissionen yder ikke direkte støtte til de enkelte frivillige, men derimod indirekte ved at bruge EU's juridiske og finansielle instrumenter til at støtte projekter til fordel for civilsamfundets organisationer. Disse organisationer bidrager i stigende grad til udformningen af udviklingspolitikker i udviklingslandene, navnlig ved at påtage sig større ansvar for fattigdomsbekæmpelse. Selv om Kommissionen i vid udstrækning er afhængig af civilsamfundets organisationer i forbindelse med gennemførelsen af EU's overordnede udviklingspolitik, er det i sidste instans op til disse organisationer selv at beslutte, hvorvidt de vil benytte frivilliges indsats i stedet for lønnet personale enten i Europa eller på verdensplan.

3. KONKLUSIONER: VEJEN FREM

Frivilligt arbejde er en del af vores sociale netværk. Det støtter grundlæggende værdier som inklusion og medborgerskab. Derfor fremhæver Europa-Kommissionen betydningen af frivilligt arbejde i det europæiske år for frivilligt arbejde 2011. Kommissionen arbejder sammen med alle relevante parter for at sikre varige og hensigtsmæssige resultater af det europæiske år.

Følgende konklusioner vil blive suppleret og yderligere udviklet under det europæiske år:

- Frivilligt arbejde er en vigtig faktor for menneskelig og social kapital, en vej til integration og beskæftigelse og en nøglefaktor for forbedring af den sociale samhørighed. Det er et meget synligt udtryk for europæisk medborgerskab, idet de frivillige bidrager til at forme samfundet og hjælpe mennesker i nød.
- Dets potentiale kan udvikles yderligere inden for rammerne af Europa 2020-strategien for vækst. Frivillige er en vigtig ressource i vores

økonomi og samfund, men må ikke betragtes som et alternativ til en regulær arbejdskraft.

- Ved at fremme frivilligt arbejde på tværs af grænserne i samarbejde med medlemsstaterne og gennem EU-finansieringsprogrammer bidrager EU til mobilitet og tværkulturel læring blandt borgerne og styrker deres europæiske identitet.

Politiske henstillinger til medlemsstaterne

I overensstemmelse med nærhedsprincippet har Kommissionen ikke til hensigt at fremme en enkelt model for frivilligt arbejde eller harmonisere de lokale og regionale kulturer for frivilligt arbejde. Kommissionen opfordrer dog medlemsstaterne til at gøre bedre brug af den mulighederne i frivilligt arbejde på følgende måde:

- I lande, der mangler rammer for frivilligt arbejde og ikke har en stærk tradition for frivilligt arbejde, kunne indførelsen af retlige rammer give incitamenter til at støtte udviklingen af frivillige aktiviteter.
- Forskning og indsamling af data vedrørende frivilligt arbejde bør fremmes i medlemsstaterne. I denne sammenhæng kan anvendelsen af Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO) håndbog om måling af frivilligt arbejde og FN's håndbog om non profit-organisationer anbefales.
- Det er afgørende, at kompetencer og færdigheder erhvervet gennem frivilligt arbejde anerkendes som ikke-formel læring, da dette er motiverende for de frivillige og bidrager til at bygge bro mellem frivilligt arbejde og uddannelse.
- Medlemsstaterne bør fjerne de resterende hindringer, der direkte eller indirekte indskrænker frivilligt arbejde generelt og navnlig frivilligt arbejde på tværs af grænserne.
- Medlemsstaterne opfordres til at udvide de nationale ordninger for frivilligt arbejde til at omfatte frivilligt arbejde på tværs af grænserne for således at bidrage til udviklingen af frivilligt arbejde i Den Europæiske Union.

Konkrete aktioner med henblik på at anerkende og fremme frivilligt arbejde på EU-plan:

EU har forpligtet sig til at sikre en langsigtet opfølgning af det europæiske år 2011 for frivilligt arbejde og fortsætte dialogen med de relevante aktører på de forskellige politikområder i forbindelse med frivilligt arbejde.

- Kommissionen vil foreslå, at der oprettes et frivilligt europæisk korps for humanitær bistand i 2012.
- EU's støtteprogrammer på forskellige politikområder vil yderligere fokusere på frivillige og fremme frivilligt arbejde på tværs af grænserne.

- Kommissionen vil gøre det lettere for EU's borgere og aktører at få et overblik over de forskellige støtteprogrammer, der kan anvendes af frivillige og til frivillige aktiviteter.
- Kommissionen er rede til at undersøge mulighederne for at styrke forbindelsen mellem frivilligt arbejde og sundhed og velfærd, navnlig med hensyn til det aldrende samfund.
- På grundlag af medlemsstaternes rapporter om gennemførelsen af henstillingen om mobilitet for unge frivillige i 2012 vil Kommissionen fremsætte forslag til yderligere tiltag.
- Kommissionen fremsætter eventuelt forslag, som specifikt tager højde for frivilligt arbejde som led i EU's beskæftigelsesstrategi, i kampen mod fattigdom og social udstødelse og som led i Kommissionens initiativ "Nye kvalifikationer til nye job".
- Kommissionen er ved at udarbejde et forslag til Rådets henstilling om validering af ikke-formel og uformel læring, herunder anerkendelse af kompetencer erhvervet gennem frivilligt arbejde.
- Det kommende "europæiske kvalifikationspas" vil give de enkelte borgere mulighed for at føre et register over de kvalifikationer og kompetencer, de tilegner sig gennem deres frivillige arbejde.
- Kommissionen vil give de kommende europæiske år (2013) en passende dimension af frivilligt arbejde og fremme navnlig frivilligt arbejde på tværs af grænserne.